

Retningslinje

Personvern hensyn ved digital undervisning

Utfyllende retningslinjer for behandling av personopplysninger ved digital undervisning ved Universitetet i Bergen.

Målgruppe: Undervisere og studenter ved UiB

Bakgrunn

Digital undervisning kan innebære behandling av [personopplysninger](#), herunder lyd- og bildeopptak av undervisere og studenter. Følgende undervisningsformer kan forekomme:

- Undervisning med og uten underviser eller student
- Undervisning med og uten dialog (forelesning, gruppeundervisning etc.)
- Undervisning med kun strømming vs. også opptak

Retningslinjen har til hensikt å sikre at personvern hensyn ivaretas ved digital undervisning, og løsningene som benyttes må derfor være i samsvar med personvernforordningen (GDPR) og personopplysningsloven (personvernregelverket). Hvordan UiB behandler personopplysninger er beskrevet i UiBs [personvernerklæring](#).

Retningslinjene er utarbeidet med utgangspunkt i UiBs retningslinje for behandling av personopplysninger: [Overordnede rammer for behandling av personopplysninger ved Universitetet i Bergen](#) og veiledende retningslinje fra Unit: [Videoundervisning og personvern](#), av 19. mars 2020

1. Virkeområde

Retningslinjene gjelder for opptak eller direktestrømming (streaming) av undervisning og vurdering gjennom digitale løsninger, hvor opptaket eller direktestrømmen inneholder lyd fra og og-/eller video av personer.

Det skilles mellom asynkron og synkron undervisning. Ved synkron undervisning er det to hovedformer: Direktestrømming uten opptak og direktestrømming med opptak. De typiske for asynkron undervisning er forelesninger, videoer osv., der bare underviseren medvirker.

De typiske formene for synkron undervisning er direktestrømming, med og uten opptak. Disse, og særlig strømming med opptak, er hovedtema i resten av dokumentet.

Det skilles mellom undervisningsformer som forutsetter at studenter deltar aktivt med innspill og undervisningsformer som kun gjør opptak av den som underviser. Dette fordi formålet med undervisningen og det rettslige grunnlaget (lovhjemmelen) for behandling av personopplysninger ville variere ut fra hvem som deltar.

Opptak eller en direktestrøm som ikke inngår i et undervisnings- eller vurderingsopplegg faller utenfor disse retningslinjene.

2. Institusjonens formål med opptaket eller direktestrømmen

UiB skal tilby undervisning på et høyt faglig nivå. Det overordnede formålet med å behandle personopplysninger gjennom digital undervisning er å øke studentenes kunnskap.

Formålet med undervisningen skal være beskrevet i institusjonens digitale læringsplattform, og være tydeliggjort for den eller de personene som er med i opptaket eller direktestrømmen. Dersom et emne har flere undervisnings- eller vurderingsaktiviteter av samme karakter, for eksempel en forelesningsrekke, kan formålet beskrives felles for undervisningsaktiviteter som er like.

Dersom opptakene skal benyttes til annet formål (kvalitetssikring, forskning, læringsanalyse m.v.), må gjenbruk av opplysningene ha eget rettslig grunnlag, og gjenbruken må være vurdert å ikke være uforenlig med det opprinnelige formålet med opptaket, jf. personvernforordningen, art. 5 nr. 1 b) og art. 6 nr. 4. Alternativt må det innhentes samtykke fra de som er med på opptaket.

3. Rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i et opptak eller en direktestrøm

For at behandling av personopplysninger skal være lovlig, må behandlingen ha et gyldig behandlingsgrunnlag (lovhjemmel) i personvernforordningen artikkel 6. Det rettslige grunnlaget bør oppgis sammen med formålet med undervisningen, se pkt. 2.

3.1. Grunnlag i avtale

Arbeidsavtalen og arbeidsgivers styringsrett gir UiB anledning til å bestemme at ansatte skal gjennomføre undervisningen digitalt. Dette gjelder tilsvarende for avtaler med ekstern underviser der slik undervisning er en del av ytelsen.

3.2. Nødvendig for å gjennomføre en oppgave i allmennhetens interesse

Allmennhetens interesse vil som hovedregel være det rettslige grunnlaget når det er nødvendig å behandle personopplysninger ved digital undervisning. Behandling av personopplysninger som er nødvendig for å gjennomføre en oppgave i allmennhetens interesse er tillatt med hjemmel i GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e), med supplerende rettslig grunnlag i universitets- og høyskoleloven (uhl.) § 1-3, § 3-8 om undervisning, § 4-2 om utdanningsplan og § 4-3 om studentenes læringsmiljø.

Det må begrunnes om aktiv studentdeltakelse er **påkrevd** (obligatorisk) for å oppnå formålet med undervisningen, eller om formålet kan oppnås med frivillighet, eventuelt videoopptak av kun underviseren. Er det obligatorisk, skal det ha klar sammenheng med læringsutbyttebeskrivelsene for emnet. Samtykke fra studentene er ikke påkrevd.

Å oppfordre og legge til rette for aktiv deltakelse krever ingen særskilt begrunnelse, bare informasjon om at studentene selv bestemmer om de vil delta med lyd/bilde i undervisningen.

3.3. Samtykke som rettslig grunnlag

Samtykke vil som hovedregel ikke være et egnet rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger ved digital undervisning, grunnet manglende reell frivillighet og utfordringer med å håndtere følgene av tilbaketrekkning av et samtykke. Et gyldig samtykke etter personvernforordningen forutsetter en informert, frivillig, utvetydig, spesifikk erklæring, som fritt skal kunne trekkes tilbake uten konsekvenser for den enkelte.

Når det ikke er annet egnet rettslig grunnlag, se pkt. 3.1. og 3.2, og det ikke lagt til for rette for å reservere seg fra å delta med lyd eller bilde, må det innhentes samtykke.

4. Informasjonsplikt

Det skal gis informasjon om behandling av personopplysninger til de som blir berørt av et opptak. Informasjonen skal omfatte:

- At det blir gjort opptak av undervisningen
- Hva som er formålet med opptaket
- Hva som er det rettslige grunnlaget, se pkt. 3
- Hvordan og hvor lenge opptaket lagres
- Hvordan opptaket gjøres tilgjengelig for andre
- Hvem som har tilgang til opptaket
- Eventuell rett til å protestere mot behandlingen av personopplysninger, jf. GDPR art. 21 nr. 1.

Informasjonen skal gis i forkant av undervisningen, på emnesiden tilknyttet undervisningen og/eller gjennom læringsmiljøplattformen MittUiB. Endringer i emnet etter studentene meldte seg på undervisningen eller til vurdering, må oppdateres.

5. Studentdeltakelse ved ulike typer undervisning

5.1. Ikke-obligatorisk undervisning

5.1.1. Direktestrømming

Med direktestrømming av undervisning gjennom verktøy som Zoom, Teams, og lignende, er det i utgangspunktet frivillig for studenter å delta med eget bilde, lyd eller video. Studentene velger selv hvilke innstillinger de vil bruke når de kobler seg til direktestrømmen, og kan når som helst endre dem.

5.1.2. Opptak av studentdeltakelse ved ikke-obligatorisk undervisning

Som hovedregel skal det ikke tas opptak av ikke-obligatorisk undervisning der studenter er en del av opptaket.

Studentene skal være kjent med at det gjøres opptak, og at hvis de selv velger å delta med lyd/bilde, vil de komme med på opptaket.

5.2. Obligatorisk undervisning

5.2.1. Emner med eksisterende krav om opptak av studentdeltakelse

Studentene skal være kjent med at det gjøres opptak og at hvis de velger å delta med lyd/bilde, vil de komme med på opptaket. Studentene velger selv om de vil delta med eget bilde, lyd eller video.

Hvis emnet kun har obligatorisk oppmøte, uten krav til aktiv deltakelse fra studentene, kan opptaket gjennomføres på tilsvarende måte som ved ikke-obligatorisk undervisning, se pkt. 5.1.2.

For å begrense inngrepet i studentenes personvern, kan studentene få mulighet til å stille spørsmål via chatfunksjon, i stedet for å bli en del av film- eller lydopptaket.

5.2.2. Emner der det tidligere ikke var krav om opptak av studentdeltakelse

Når det er nødvendig å gjennomføre opptak for at UiB skal kunne oppfylle sine plikter og ivareta studenters rettigheter etter universitets- og høyskoleloven, gjelder de samme krav som for emner

med eksisterende krav om opptak, se pkt. 5.2.1. Eksempelvis kan det være nødvendig å gjennomføre opptak for at studenter som ikke har anledning til å være til stede i sanntid kan få utbytte av undervisningen.

Hvis emnet kun har obligatorisk oppmøte, uten krav til aktiv deltakelse fra studentene, kan opptaket gjennomføres på tilsvarende måte som ved ikke-obligatorisk undervisning, se pkt. 5.1.2.

6. Informasjonssikkerhet

Løsninger som brukes for digital undervisning skal være risikovurdert og godkjent for formålet.

Digital undervisning som inneholder formidling av sensitive personopplysninger, pasientdata eller helseopplysninger skal følge gjeldende lov- og regelverk for behandling av slike. Dette inkluderer også UiB sine retningslinjer på området.

UiB skal ha en oversikt over anbefalt løsninger og systemer på området.

7. Lagring, bruk og sletting av opptak

7.1. Lagring av opptak og chat

Lagring av opptak skal følge UiBs instruks for klassifisering og lagring av data, samt tidligere punkt om informasjonssikkerhet. UiB utformer en lagringsguide basert på disse som skal følges. Der det er relevant kan Direktoratet for e-helse sine veiledninger eller anbefalinger benyttes.

7.2. Bruk og redigering av opptak og chat

Opptakene skal kun benyttes for å gjennomføre undervisning og vurdering, se pkt. 2.

Ved behov for bistand med redigering av opptak, og eventuell sletting av deler av opptaket der personopplysninger om andre utilsiktet er kommet med, kontaktes Læringslaben.

Chat som lastes ned lokalt og lagres som tekstfiler skal ikke distribueres.

7.3. Sletting av opptak

Opptak der studentene kan identifiseres skal som hovedregel slettes når undervisningen i emnet er avsluttet og eksamen i emnet gjennomført. Unntaksvis kan opptaket lagres lenger av spesifikke grunner, som klagemulighet, konteeksamen m.v.

Alle opptak inkludert chat-dialog skal være slettet minimum 6 måneder etter eksamen. I tilfelle klageprosesser, rettslig etterspill eller tilsvarende skal eventuelle opptak sikres på tilstrekkelig måte for formålet.